

menuti da nije posebno normiran zakup broda. Redaktori su, po svojoj prilici, smatrali da ta vrst ugovora ne spada u specifične pomorsko-pravne ugovore, već da se kreće isključivo u granicama građanskog prava.

O zajedničkim avarijama postoji nekoliko najsumarnijih odredaba. Izričito je predviđeno da likvidaciju vrše dispečeri prema međunarodnim pomorskim običajima. Dok se za materijalno pravo mogu primijeniti Yorško-Anverška pravila, dotle su postupovne odredbe u samom zakonu veoma štute, te mislimo da će se, u slučaju spora, morati posezati za supsidijarnim pravnim vrelima, koja ne će svaki puta biti primjenjiva za ovaj institut.

Kod sudara je propisano da se zastara prekida od časa kad Pomorska komora počne voditi istragu o događaju.

Za spasavanje priznaje se posadi broda spasioca pravo na polovinu nagrade za spasavanje, koja preostane nakon odbitka štete koju je pretrpio brod spasilac, i troškova podnesenih sa strane broдача i posade.

Institut pomorskog osiguranja normiran je prilično detaljno, a kao uzori služili su talijansko i englesko pravo.

B.J.

PRIKAZI KNJIGA I ČASOPISA

Plinio Manca: RAZMATRANJA
O PLOVIDBENOM PRAVU /Studi
di diritto della navigazione/
vol. II, Milano, 1961.,
str. 498. Izdavač Dott. A. Giuffrè.

Knjiga je piščev drugi svezak sistema plovidbenog prava. Obradjuje talijansko pozitivno pravo. Pretežni dio djela posvećen je pomorskoj plovidbi, a u nekoliko najosnovnijih crta dodiruje i glavne probleme zračnog prava. Sistematika djela potpuno slijedi talijanski Zakonik o plovidbi, i pridržava se razdiobe ugovora onako kako je taj zakonik učinio. Sadrži slijedeća poglavlja: Općenito o ugovorima o iskorišćivanju broda i zrakoplova, zakup, noleggio /Time-charter/, općenito o prijevozu stvari, prijevoz stvari cijelim brodom ili dijelom broda /transporto di carico totale o parziale/, prijevoz pojedinih stvari, teretnica primljena za ukrcaj i teretnica, prijevoz stvari zrakom i isprava zračnog prijevoza.

Pisac se ne ograničava samo na iznašanje pojedinih problema, odnosno opće usvojenih stajališta, nego uvijek nastoji kod svakog pitanja dati svoje obrazloženo mišljenje. Takva metoda

nesumnjivo knjizi daje značaj naučnog djela. Unatoč tome, knjiga je pisana - što je za talijansku literaturu rijedak slučaj - neobično lakim i jasnim stilom, tako da je pristupačna i onima koji se kao praktičari i nepravnici susreću s problemima pomorskog prava. Njena praktična upotrebljivost odskoče tim više što je pisac, koliko mu je god to bilo moguće, nastojao izbjegavati ulaženje u analiziranje sasvim teoretskih problema. Zadržava se, uglavnom, na onim problemima koji se pojavljuju u svakodnevnom životu. Takav način pisanja ne samo da ne umanjuje, već - može se reći - i povećava naučnu vrijednost samog djela.

Nije ovdje mjesto, a niti je potrebno ni moguće, ulaziti u detaljnu analizu pojedinih pišćevih stajališta, jer bi to, u stvari, značilo izložiti sistem plovidbenog prava. Sigurno je, što je uostalom u pravnoj nauci redovita pojava, da pojedini autori zastupaju stajališta s kojima se drugi ne slažu, ali tim samo djelo dobiva na teoretskoj interesantnosti i još većoj praktičnoj upotrebljivosti, jer omogućava, osobito praktičarima, da se u konkretnom slučaju mogu pozivati, i logički braniti mišljenja koja im najviše konveniraju. Eventualne primjedbe, koje bi se mogle postaviti kod pojedinih pitanja, prije bi išle na račun talijanskog zakonika, a ne pisca, koji taj zakonik samo tumači.

Možda je najveći prigovor u tome što pisac ne upotrebljava u dovoljnoj mjeri komparativnu metodu. Najvećim dijelom se ograničava isključivo na talijansku judikaturu i literaturu. Tako od stranih pisaca citira: Carvera dvaput; Maclachlana jedanput; Middletona jedanput /i to članak objavljen na talijanskom jeziku i u talijanskoj reviji/; Riperta dvaput; Scruttona pet puta; Tibergera triput; Wüstendörfera jedanput, i to je sve. Premda pisac obradjuje talijansko pravo, ipak je, mislimo, morao više pažnje obratiti i ostalim pravnim sistemima. Pomorsko pravo je, po prirodi same stvari, takvo da se nipošto ne može ograničiti u okvire samo jedne države. Treba napomenuti da je ovakav način prilaženja tretiranju problema, u novije vrijeme u talijanskoj maritimistici općenito prihvaćen. Talijanska nauka pomorskog prava je, naime, zadnjih decenija doživila upravo ogroman uspon i svrstala se u red najjačih nauka pomorskoga prava. Ta činjenica, valjda, utječe da se talijanski pisci zatvaraju u svoje vlastite granice, jer smatraju da su sami sebi potpuno dovoljni. Premda takvo stajalište može biti točno, ipak je sadržajno pogrješno, jer je, opetujemo, pomorsko pravo takva materija koja se razvija jedinstveno na čitavom svijetu. U ovom pogledu su talijanski pravници počeli slijediti, ne baš najsretniji, primjer engleske i francuske literature.

Interesantno je navesti da pisac od talijanskih autora navodi samo najmodernije, što takodjer povećava praktičnu vrijednost samoga djela.

Kao pozitivna strana knjige može se navesti i činjenica da, u gore navedenim granicama, sadrži pregled čitave literature i judikature, a da - unatoč tome - nije preopterećena suvišnim citatima. Ova okolnost pozitivno utječe na potpunost, jasnoću i konciznost djela.

Unatoč gornjim manjim, više formalnim, zamjerkama, djelo treba nesumnjivo ocijeniti kao veoma korisnu pojavu o pomorsko-pravnoj literaturi, koja će dobro doći svima onima koji se, kako teoretski tako i praktički, bave problemima pomorskog prava, a naročito onima koji su u trgovačkim odnosima bliže povezani s Italijom.

B.J.